

Rechtshistorische Courant

Inhoud Januari 2024

<i>Inhoud Januari 2024</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	3
<i>Recent verschenen</i>	4
<i>Call for Papers</i>	6
Call for papers - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery (Deadline 15 januari 2024)	6
Call for applications - Atelier de formation à la recherche. Introduction aux sources du droit romain École française de Rome (Deadline 15 januari 2024)	6
Call for applications – PHEDRA summer school 2024 (Deadline 31 januari 2024)	7
Call for papers – Lectio international conference: The art of reading and Human Performance (Deadline 31 januari 2024)	7
Call for applications – Wisselleerstoel OVR (Deadline 15 februari 2024).....	7
Call for papers - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit (Deadline 31 maart 2023)	8
Call for papers - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire (Deadline 1 april 2024).....	8
Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 mei 2024).....	9
Call for papers – Clio Themis: Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages – Early Modern Period) (Deadline 1 mei 2024).....	9
<i>Kalender</i>	10
11 januari 2024 – Verdediging doctoraat Patrick Naaktgeboren: Private partnerships in early modern Antwerp (1621–1791), Maastricht.....	10
31 januari 2024 - Lezing bij <i>Forum Romanum</i> : mr. Rian Bobbink: “Antichresis en pandgebruik in het Romeinse recht”, Amsterdam	11
26 februari-3 maart 2024 - Atelier doctoral: The ‘Intention’ in Western theological-legal Culture, Rome	11
10-11 mei 2024 - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire, Dinant.....	11
30 mei - 2 juni - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit, Toulon	11
7 juni 2024 - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery, Amsterdam.....	11
25-28 juni 2024 PHEDRA summer school 2024, Palos de la Frontera	11

Rechtshistorische Courant

11-13 december 2024 – Lectio International Conference, Leuven.....	12
19-20 juni 2025 Grotian law and modernity at the dawn of a new age: 400 years of De jure belli ac pacis 1625-2025, Den Haag.....	12

Woord vooraf

Waarde lezer,

Wie gehoopt had dat het einde van het jaar ook het einde van de woedende oorlogen zou meegebracht hebben, wordt helaas teleurgesteld. Bijna 80 jaar geleden leden België en Nederland ook onder de oorlog. Nederland was nog niet bevrijd en in België bracht het Ardennenoffensief de oorlog terug in het land, nadat het grondgebied in de herfst van 1944 was bevrijd van de Duitse troepen.

Hoewel België, en later Nederland, uiteindelijk aan het juk van de bezetter zouden ontsnappen om nooit meer bezet te worden, blijft de Tweede Wereldoorlog vandaag nog steeds de gemoederen beroeren. Na de bevrijding werden duizenden personen vervolgd en gestraft voor hun collaboratie met de bezetter. Tientallen veroordeelde collaborateurs werden ook daadwerkelijk terechtgesteld: in Nederland 42 (voor de kenners: we tellen de drie executies van mei 1945 mee), in België 242 (voor de kenners: het waren er enkele minder want in dit getal werden ook enkele gemeenrechtelijke terdoodveroordeelden meegerekend en één Duitser die wegens oorlogsmisdaden werd veroordeeld).

Die aantallen vallen in het niet bij het aantal omgekomen verzetsleden (15.000 in België, 3.000 in Nederland) en Joodse slachtoffers van de Holocaust (ongeveer 24.500 in België, meer dan 100.000 in Nederland). Zelfs als we bij de omgekomen collaborateurs ook nog de liquidaties gedurende de oorlog tellen (ongeveer 850 in België, meer dan 600 in Nederland) en ermee rekening houden dat vele verzetsleden omkwamen omdat ze meevochten tijdens de bevrijding, kan niet ontkennd worden dat er in de cijfers een groot verschil bestaat tussen aan de ene kant de acties van het verzet en het optreden van de Belgische en Nederlandse overheden en aan de andere kant de terechtstellingen en moorden door de Duitse bezetter en de collaborateurs.

Cijfers zeggen echter niet alles. Van een rechtsstaat mag men vragen dat die zelfs in de allermoeilijkste omstandigheden principes laat voorgaan en daarom is het goed dat het boek *De laatste 242* van Élise Rezsöhazi, Dimitri Roden, Stanislas Horvat en Dirk Luyten deze executies in België nog eens uitgebreid onder de loep nemen. Na vele decennia discussies hebben deze vier specialisten op grond van vernieuwend diepgaand bronnenonderzoek de mythes aan de dossiers getoetst op hun waarheidsgehalte. Het hoeft niet te verbazen dat na amper een week dit boek in de top 10 van de non-fictieboeken belandde. Wie al eens wil 'voorproeven' van de lectuur van dit werk, kan [hier](#) alvast luisteren naar de radio-uitzending van 30 september.

Wie nog meer bewijzen wil dat de Tweede Wereldoorlog, maar ook andere recente historische gebeurtenissen voor commotie en rechtszaken blijven zorgen, neemt best eens een kijkje op: <https://www.concernedhistorians.org/content/le.html>. Daar staat een lijst met rechtszaken waarin historici verwickeld zijn en het neemt enige tijd in beslag om die volledig door te scrollen.

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

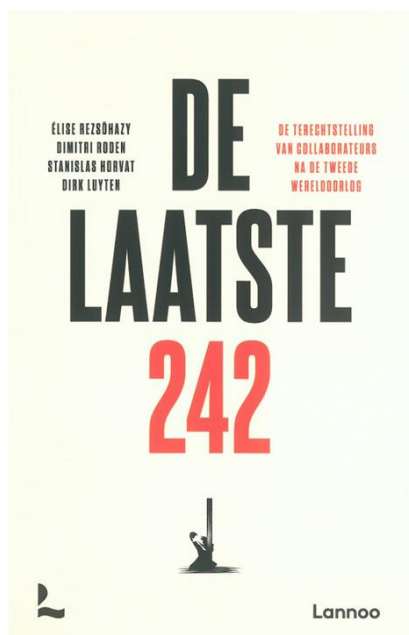
Redactie

Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Recent verschenen

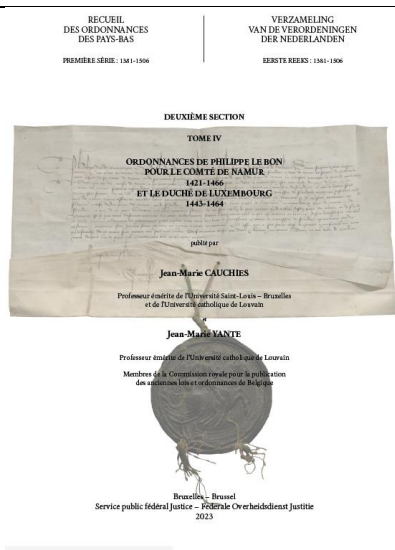

Elise Rezsöhazy, Dimitri Roden, Stanislas Horvat, Dirk Luyten, *De laatste 242. De terechtstelling van collaborateurs na de Tweede Wereldoorlog*, Tielt, Lannoo, 2023, 341 p., 27,99 €.

Na de Tweede Wereldoorlog werden in België 242 ter dood veroordeelde collaborateurs en oorlogsmisdadigers gefusilleerd. Deze executies waren niet alleen de zwaarst mogelijke straf voor collaboratiefeiten, ze staan ook in het collectieve geheugen gegrift omdat de maatschappelijke en symbolische weerslag ervan groot was. Toch bestaan er nog veel misvattingen en mythes over deze terechtstellingen. Het BELSPO-BRAIN 2.0 project Postwarex, een samenwerking tussen het Rijksarchief/CegeSoma en de Koninklijke Militaire School, onderzoekt deze executies vanuit het perspectief van het militair gerecht, dat bij deze terechtstellingen en het proces dat ernaartoe leidde een centrale rol speelde. De onderzoekers van Postwarex kregen voor het eerst toegang tot het hele archief van het militair gerecht. Ze konden niet alleen een gedetailleerd profiel schetsen van de 242 personen die werden terecht gesteld, maar ook de executies en het besluitvormingsproces in detail reconstrueren. Het resultaat van het onderzoek is nu beschikbaar in het Nederlands en in het Frans in twee nieuwe publicaties *De Laatste 242/Les dernières 242 exécutions*, uitgegeven door Lannoo en Racine.

Meer informatie vindt u [hier](#).

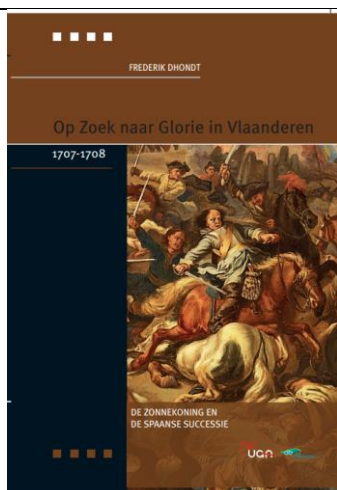
Voor de Franstalige versie van het boek (*Les dernières 242 exécutions en Belgique. Les séquelles de la collaboration 1944-1950*, Bruxelles, Racine) kan u [hier](#) terecht.

J-M. CAUCHIES & J-M. YANTE, *De verordeningen van hertog Filips de Goede voor het graafschap Namen (1421-1466) en het hertogdom Luxemburg (1443-1464)*, Verzameling van de Verordeningen der Nederlanden, 1e reeks: 1381-1506, Brussel, FOD Justitie-KCOWV/Archeologische Kring Namen, 2023, 208 p.

De verordeningen van hertog Filips de Goede voor het graafschap Namen (1421-1466) en het hertogdom Luxemburg (1443-1464) vervoegen de tweede sectie van de eerste reeks (1381-1506) van de Verzameling van de Verordeningen der Nederlanden. De emeriti Jean-Marie Cauchies (Universiteit Saint-Louis Bruxelles, Universiteit catholique de Louvain) en Jean-Marie Yante (Universiteit catholique de Louvain), leden van de Koninklijke Commissie voor de Publicatie van Oude Wetten en Verordeningen van België, verzorgden een inleiding (pp.

	<p>5-24) en verzorgden de wetenschappelijke en geleerde uitgave van 42 en 23 Naamse akten, alsook van 38 Luxemburgse akten. Het volume gaat gepaard met een index van eigennamen (pp. 187-196) en een index op trefwoord (pp. 197-199).</p> <p>Dit volume genoot de steun van de Koninklijke Commissie voor de Publicatie van Oude Wetten en Verordeningen van België en de <i>Société archéologique de Namur</i>, alsook van een subsidie van de <i>Fondation pour la protection du patrimoine culturel, historique et artisanal (Lausanne)</i> en het <i>Centre belge d'histoire rurale (Section de Louvain-la-Neuve)</i>.</p> <p>Het volume kan worden besteld bij de Bibliotheek van de FOD Justitie.</p> <p>Meer info vindt u hier.</p>
	<p>M. KOHEN & I. VAN DER HEIJDEN (eds.), <i>Liber Memorialis 1873-2023. Institute of International Law, 150 Years of Contributing to the Development of International Law - Justitia et Pace (1873-2023)</i>, Parijs, Pedone, 1053 p.</p> <p>In het kader van de 150e verjaardag van het <i>Institut de Droit international</i> is een boek gepubliceerd over de geschiedenis en het werk van het instituut. Het boek bevat 45 hoofdstukken (16 Franstalige, 29 Engelstalige), geschreven door verschillende leden. Deel I richt zich op de historische evolutie van het instituut en de rol die het tot nu toe heeft gespeeld, waarbij de doelstellingen, samenstelling, codificerende rol, externe betrekkingen, verspreiding en de interactie tussen internationaal privaatrecht en internationaal publiekrecht worden besproken. Deel II richt zich op haar bijdrage aan de codificatie en ontwikkeling van het internationaal recht op verschillende gebieden: geschillenbeslechting, bronnen, ius in bello en ius ad bellum, individuele en collectieve mensenrechten, regulering van ruimten en harmonisatie van internationaal privaatrecht. Het boek gaat in op de uitdagingen en controverses die in de loop van het werk naar voren kwamen, de resoluties die werden aangenomen, hun impact en de weg vooruit. Het boek sluit af met de positie van het Instituut in de wereld van vandaag en zijn toekomst.</p> <p>Meer info vindt u hier.</p>

F. DHONDT, *Op zoek naar Glorie in Vlaanderen 1707-1708: De Zonnekoning en de Spaanse Successie*, Heule, UGA, 518 p. , Open Access.

Het boek '*Op zoek naar Glorie in Vlaanderen 1707-1708: De Zonnekoning en de Spaanse Successie*' is vanaf nu Open Access toegankelijk. U kan het werk [hier](#) raadplegen.

Lodewijk XIV (1638-1715) is in de collectieve verbeelding het prototype van de absolute Ancien Régimevorst. Zijn dagen bestonden uit belastingen heffen en intimideren om zonder ophouden binnen te vallen bij de burens, en tussendoor te pronken in weelde en ijdelheid op een van zijn vele kastelen. Dit boek toont dat de geschiedenis veel genuanceerder is. Lodewijk was koning tussen en niet boven andere vorsten. Hij regeerde achter de schrijftafel en niet op het slagveld. Lodewijk had nagenoeg nooit absolute macht. Desondanks slaagde hij wel waar zijn voorgangers faalden. Bij zijn dood was Frankrijk beter dan ooit beschermd tegen aanvallen uit het Noorden en regeerde zijn kleinzoon in Madrid. Twee cruciale jaren uit Lodewijks laatste grote oorlog tonen deze logica op alle schaakborden tegelijk. Archiefmateriaal, mémoires, afbeeldingen en een ongemeen rijke historiografie brengen kleur, reliëf en nuance, om uiteindelijk de karikatuur te begraven. In Vaubans loopgraven van Kust-Vlaanderen, op de chaotische hellingen rond Oudenaarde, in winterse Haagse achterkamertjes en in de wandelgangen van Versailles, Marly of Fontainebleau draaide eenzelfde raderwerk, dat zijn tegenstanders Lodewijk enkel konden benijden. Dit werk werd bekroond met de Scriptieprijs 2008 van de Belgisch-Nederlandse Werkgroep de Achttiende Eeuw en de André Schaepdrijverprijs 2008 voor beste masterproef geschiedenis aan de UGent.

Call for Papers

Call for papers - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery (Deadline 15 januari 2024)

Ter ere van de 400ste verjaardag van Grotius' werk *De jure belli ac pacis* vindt op 7 juni 2024 in Amsterdam een workshop plaats met als titel Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for applications - Atelier de formation à la recherche. Introduction aux sources du droit romain École française de Rome (Deadline 15 januari 2024)

De workshop is bedoeld voor jonge onderzoekers (tweedejaars Masters, doctoraalstudenten, postdoctoraalstudenten), specialisten in Romeinse en middeleeuwse geschiedenis, filologie of recht, en meer in het algemeen voor elke jonge onderzoeker die zich vertrouwd wil maken met de

bronnen van het Romeinse recht voor zijn of haar onderzoeksonderwerp of zijn of haar kennis van een uiterst belangrijke documentatie wil ontwikkelen.

De cursus duurt vijf dagen (maandag t/m vrijdag, 17-21 juni 2024). De sessies vinden plaats van 9.30 tot 12.30 uur en van 14.30 tot 17.30 uur. De sprekers en deelnemers spreken Italiaans en Frans. In deze twee talen moet een B2/C1-niveau worden bereikt.

De *École française de Rome* neemt accommodatie en cateringkosten voor lunches tijdens de workshop voor haar rekening; deelnemers zijn verantwoordelijk voor hun eigen transportkosten.

Meer info vindt u [hier](#).

Call for applications – PHEDRA summer school 2024 (Deadline 31 januari 2024)

Het Internationale Onderzoeksnetwerk I.R.N. PHEDRA organiseert zijn tweede summer school in La Rábida (Palos de la Frontera, Spanje) op 25-28 juni 2024.

In navolging van de eerste summer school, is het doel van het evenement om de deelnemers een uitgelezen kans te bieden om hun lopende onderzoek te presenteren voor een groep specialisten op het gebied van commerciële rechtsgeschiedenis, met het oog op het voeren van vruchtbare discussies. Dit resulteert in waardevolle feedback die hun werk zal verrijken en verbeteren. Kandidaten worden verzocht voor 31 januari 2024 een CV en een samenvatting van hun proefschrift (maximaal 1 pagina) op te sturen naar phedrasummerschool@gmail.com

De volledige call for applications vindt u [hier](#).

Call for papers – Lectio international conference: The art of reading and Human Performance (Deadline 31 januari 2024)

De internationale LECTIO-conferentie van 2024 wil "de menselijke leesprestatie" bestuderen en ontleden in haar meest markante facetten, spanningen, successen en mislukkingen. De focus is geenszins beperkt tot literaire teksten en het lezen ervan, maar eerder tot de notie van de "leeshandeling" in de breedste zin van het woord, zoals het recht (zowel de wetenschappelijke interpretatie als de juridische praktijk), liturgie, maatschappelijke voorstellingen en politieke representaties. De proeftuinen van het thema dat we willen onderzoeken zijn de brede Europese beschavingen op de lange termijn, van de oudheid tot de drempel van de moderniteit, over hun taalgrenzen (bijv. Grieks, Latijn, Hebreeuws, Arabisch, Germaans, Slavisch, Romaanse talen, etc.) en hun complexe culturele overdrachten heen.

Voorstellen voor papers kunnen worden ingediend in het Engels en bestaan uit een (voorlopige) titel, een abstract van 300-400 woorden en een kort CV van de presentator. Je kan je voorstel voor 31 januari indienen via e-mail (lectio@kuleuven.be). De volledige call for papers vindt u [hier](#).

Call for applications – Wisselleerstoel OVR (Deadline 15 februari 2024)

Het bestuur van de Stichting tot uitgaaf der bronnen van het Oud-Vaderlandsche Recht (OVR) heeft het genoegen voor de vierde maal een oproep te richten tot kandidaten voor de Wisselleerstoel Oudvaderlands Recht.

Stichting OVR heeft in 2018, op voorstel van de redactieraad van Pro Memorie. Bijdragen tot de Rechtsgeschiedenis der Nederlanden, beslist een **Wisselleerstoel OVR** in te richten, die tweejaarlijks wordt toegekend, afwisselend aan een in Nederland of België werkende rechtshistoricus. In academiejaar 2018-19 was dr. Michael Milo (Universiteit Utrecht)

leerstoelhouder aan de Universiteit Gent, in academiejaar 2020-21 was prof. dr. Frederik Dhondt (Vrije Universiteit Brussel) wisselleerstoelhouder aan de Vrije Universiteit Amsterdam en in 2022-23 was prof. mr. Hylkje de Jong (Vrije Universiteit Amsterdam) wisselleerstoelhouder aan de Vrije Universiteit Brussel.

Voor het **academiejaar 2024-25** wordt een in België werkzame rechtshistorica/us uitgenodigd om een maand te verblijven aan een Nederlandse universiteit of onderzoeksinstelling. Het is de bedoeling van deze oproep dat Belgische geïnteresseerden contact opnemen met een normaal in Nederland werkzame rechtshistoricus of omgekeerd. De ‘collega proximus’ in de ontvangende instelling engageert zich voor het ter beschikking stelling van een werkplek gedurende een maand.

De kandidaturen worden door de collega proximus, met opgave van de naam van de beoogde wisselleerstoelhouder, ingediend bij de stichting, per mail aan p.brood@planet.nl, voor **15 februari** aanstaande.

De Stichting OVR voorziet in een forfaitaire vergoeding van € 2.500 aan de wisselleerstoelhouder als tegemoetkoming in de kosten van verplaatsing en verblijf.

De Stichting OVR verzoekt om uw medewerking om deze uitnodiging onder mogelijk geïnteresseerden te verspreiden.

Call for papers - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit (Deadline 31 maart 2023)

De Rechtsfaculteit van de Universiteit van Toulon zal de aankomende *Journées internationales de la Société d'histoire du droit* organiseren van 30 mei tot 2 juni 2024. De Société d'histoire du droit is een van de oudste juridische wetenschappelijke verenigingen. Ze vierde haar honderdjarig bestaan in 2013. Elk jaar organiseert ze een internationaal symposium waar ongeveer honderd academici samenkomen, met het Frans als voertaal. Het jaarlijkse symposium zal in 2024 plaatsvinden in Toulon, op uitnodiging van Professor Laurent Reverso, met de steun van het Centrum voor Vergelijkend Recht en Politiek (UMR CNRS 7318).

Het gekozen thema voor het symposium in Toulon, dat overeenkomt met twee strategische transdisciplinaire onderzoeksdomeinen van de Universiteit van Toulon, is “L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit”.

De voorstellen voor presentaties, die niet langer mogen zijn dan één pagina in pdf-formaat (3500 tekens), moeten vóór 31 maart 2024 worden ingediend op het volgende adres: shd.mer.toulon2024@gmail.com. Gelieve deze deadline strikt te respecteren.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for papers - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire (Deadline 1 april 2024)

De internationale rechtshistorische dagen 2024 van de *Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons*, georganiseerd door de Université de Namur, de Belgische Koninklijke Militaire School, de Université catholique de Louvain (Saint-Louis) en de Vrije Universiteit Brussel, zullen op 10 en 11 mei 2024 in Dinant (België) doorgaan.

Het thema is: “**Droit et présence militaire**” (“*Recht en militaire aanwezigheid*”). Dit thema dekt talrijke aspecten, zowel historische als juridische, van het samenleven van burgers en militairen,

van militaire bezetting, van buitengewone rechtspraak (militaire rechtbanken), van oorlogsrecht, van het statuut van militairen of van militaire zones, enz. Dit hoofdthema sluit overigens lezingen over andere onderwerpen van rechtsgeschiedenis of van de geschiedenis der instellingen niet uit.

De lezingen kunnen in het Frans, het Engels of het Nederlands worden gehouden. De sprekers moeten vooraf een samenvatting bezorgen aan de organisatoren (bij voorkeur in het Frans en/of het Engels). De bijdragen zullen nadien gepubliceerd worden in de Cahiers du CRHIDI (indien aanvaard na de peer review).

Kandidaat-sprekers kunnen hun voorstel van onderwerp vóór 1 april 2024 meedelen aan S. HORVAT (per e-mail: shorvat@skynet.be).

De volledige call for papers vindt u [hier](#).

Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 1 mei 2024)

Ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de verschijning van Grotius' *De jure belli ac pacis*, vindt in Den Haag een conferentie plaats. Meer informatie kan u [hier](#) vinden. De deadline voor het insturen van een abstract is 1 mei 2024.

Call for papers – Clio Themis: Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages – Early Modern Period) (Deadline 1 mei 2024)

Aurélien Peter (Institut d'histoire moderne et contemporaine – UMR 8066) en Elisabeth Schmit (Laboratoire de Médiévisitologie Occidentale de Paris – UMR 8589) zijn op zoek naar bijdragen voor het nieuwe nummer van Clio Themis nr. 29 Manifest Justice: Recording the Judicial Scene (Middle Ages – Early Modern Period) dat in november 2025 zal verschijnen.

Voorstellen voor bijdragen (bij voorkeur in het Frans of Engels, maar ook in het Spaans, Italiaans of Duits) moeten vóór 1 mei 2024 worden gestuurd naar elisabeth.schmit@gmail.com en aurelien.peter@gmail.com.

In de voorstellen moet gedetailleerd worden beschreven hoe de auteur voorstelt om deel uit te maken van het algemene project en de algemene aanpak van het tijdschrift. Voorstellen moeten ongeveer 500 woorden lang zijn en de voor- en achternaam, het e-mailadres en de wetenschappelijke affiliatie van de auteur bevatten.

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Kalender

11 januari 2024 - Verdediging doctoraat Patrick Naaktgeboren: *Private partnerships in early modern Antwerp (1621–1791)*, Maastricht

Op 11 januari verdedigt Patrick Naaktgeboren zijn proefschrift over *Private partnerships in early modern Antwerp (1621–1791)* onder promotorschap van Bram Van Hofstraeten en Jeroen Puttevels aan de Universiteit van Maastricht. De verdediging kan ook online worden gevolgd via deze livestream: <https://www.youtube.com/@UMphddefense>.

We geven u ook het abstract van het proefschrift mee:

Deze dissertatie behandelt personenvennootschappen in vroegmodern Antwerpen (1621–1791) vanuit een rechtshistorisch en sociaaleconomisch perspectief. Daar waar het rechtshistorische deel zich richt op het samenspel tussen het Antwerpse gewoonterecht en de rechtsleer (law in books) enerzijds en de ondernemingspraktijken in de vorm van notariële en onderhandse vennootschapscontracten (law in practice) anderzijds, focust het sociaaleconomische deel zich op de functies die vennootschappen konden vervullen in een vroegmoderne samenleving. Het doel van de dissertatie is om meer inzicht te verkrijgen in welke mate de lokale rechtsregels de praktijk bepaalden en in welke mate ondernemers zich aan die regels hielden. Daarnaast betwist de dissertatie de vaak in de literatuur gehanteerde categorisering van vennootschappen in ideaaltypen, zoals de vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschap. Tot slot onderzoekt de dissertatie de onderliggende redenen voor ondernemers voor het aangaan van een vennootschap. In dit verband vormt Antwerpen een interessante casus, omdat ondernemers gedwongen werden zich voortdurend aan te passen aan veranderende geopolitieke en sociaaleconomische ontwikkelingen in de zeventiende en achttiende eeuw. Het belangrijkste rechtsprincipe dat de Antwerpse costumen, de Consuetudines impressae (1582) en de Consuetudines compilatae (1608), en juristen hanteerden ten behoeve van de oprichting van vennootschappen was dat ondernemers zich konden beroepen op contractvrijheid. Op basis van een analyse van een steekproef bestaande uit 221 notariële vennootschapscontracten blijkt dat vennoten dit recht inzetten om binnen maar ook deels buiten het bestaande wettelijk kader een vennootschapscontract te vormen. Uit een vergelijking tussen de notariële en onderhandse vennootschapscontracten komt eveneens naar voren dat een vennootschap vaak al geruime tijd bestond voordat een document door een notaris werd verleden. Deze vaststelling laat zien dat ondernemers in staat waren om zonder notariële bekrachtiging een vennootschapscontract te vormen en om het in de praktijk ten uitvoer te brengen. Verder maakt de analyse van de vennootschapscontracten duidelijk dat partners zich meer bekommerden om de interne relaties dan om externe aansprakelijkheid. Ze maakten niet enkel afspraken over de fundamentele aspecten van vennootschappen, zoals een winst- en verliesverdeling, maar ook over de sociaaleconomische aspecten ervan. De dissertatie beargumenteert dat vennootschappen opgericht konden worden om rechtszekerheid voor de partners en familieleden te creëren, om de verspreiding van bepaalde kennis en vaardigheden te bevorderen of te verhinderen, en om conflicten te vermijden of op te lossen. Zodoende leverden vennootschappen een bijdrage aan de economische ontwikkeling en speelden ze een rol in het aanpakken van maatschappelijke problemen in vroegmodern Antwerpen.

Meer info vindt u [hier](#).

31 januari 2024 - Lezing bij *Forum Romanum*: mr. Rian Bobbink: “Antichresis en pandgebruik in het Romeinse recht”, Amsterdam

Op 31 januari geeft mr. Rian Bobbink een lezing aan de Vrije Universiteit Amsterdam (IN 2A-45 (Initium (2e verdieping), Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam)). De lezing gaat van start om 17:30. Voor meer info kan u terecht bij prof. dr. mr. Hylkje de Jong (h.de.jong@vu.nl).

26 februari-3 maart 2024 - Atelier doctoral: The ‘Intention’ in Western theological-legal Culture, Rome

De École française de Rome organiseert in samenwerking met het LIER-Fonds 'Yan Thomas' van de École des hautes études en sciences sociales, de rechtsfaculteit van de universiteit van 'Roma Tre', het ARN CiSaMe project ('Circulation des savoirs médiévaux au XIIe siècle') en de 'CIHAM | UMR 5648 | Histoire, Archéologie, Littératures des mondes chrétiens et musulmans médiévaux', van 26 februari tot 2 maart 2024 in Rome een doctoral seminar met als thema: The 'Intention' in Western theological-legal Culture.

10-11 mei 2024 - Internationale rechtshistorische dagen: Droit et présence militaire, Dinant

De internationale rechtshistorische dagen 2024 van de *Société d'histoire du droit et des institutions des pays flamands, picards et wallons*, georganiseerd door de Université de Namur, de Belgische Koninklijke Militaire School, de Université catholique de Louvain (Saint-Louis) en de Vrije Universiteit Brussel, zullen op 10 en 11 mei 2024 in Dinant (België), met als thema doorgaan.

30 mei - 2 juni - Journées internationales de la Société d'histoire du droit: L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit, Toulon

De Rechtenfaculteit van de Universiteit van Toulon zal de aankomende Journées internationales de la Société d'histoire du droit organiseren van 30 mei tot 2 juni 2024 met als thema « *L'histoire du droit de la mer, la mer dans l'histoire du droit* ». De Société d'histoire du droit is een van de oudste juridische wetenschappelijke verenigingen. Ze vierde haar honderdjarig bestaan in 2013. Elk jaar organiseert ze een internationaal symposium waar ongeveer honderd academici samenkomen, met het Frans als voertaal. Het jaarlijkse symposium zal in 2024 plaatsvinden in Toulon, op uitnodiging van Professor Laurent Reverso, met de steun van het Centrum voor Vergelijkend Recht en Politiek (UMR CNRS 7318).

7 juni 2024 - Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery, Amsterdam

Ter ere van de 400ste verjaardag van Grotius' werk *De jure belli ac pacis* vindt op 7 juni 2024 in Amsterdam een workshop plaats met als titel Arguing over Empire: Hugo Grotius, European Expansionism and Slavery.

25-28 juni 2024 PHEDRA summer school 2024, Palos de la Frontera

Het Internationale Onderzoeksnetwerk I.R.N. PHEDRA organiseert zijn tweede summer school in La Rábida (Palos de la Frontera, Spanje) op 25-28 juni 2024.

11-13 december 2024 – Lectio International Conference, Leuven

Van 11 tot 13 december organiseert de KU Leuven de Lectio International Conference met als thema: *The Art of Reading and Human Performance: Investigations into the Act of Reading, from Antiquity to the threshold of Modernity*.

19-20 juni 2025 Grotian law and modernity at the dawn of a new age: 400 years of De jure belli ac pacis 1625-2025, Den Haag

Op 19 en 20 juni 2025 wordt in Den Haag een internationaal congres georganiseerd door het Grotiana fonds, het Paul Scholten Centre for Jurisprudence (Universiteit van Amsterdam), het Grotius Centre for International Legal Studies (Universiteit Leiden) en het Department of Public Law and Governance (Universiteit Tilburg) n.a.v. de 400ste verjaardag van de eerste verschijning van Grotius' meesterwerk, *De jure belli ac pacis*.

Het belangrijkste doel van de conferentie is het stimuleren van nieuwe narratieven over het denken van Grotius, zowel in de algemene rechtstheorie als in het internationaal recht, tegen de achtergrond van de huidige snelle, fundamentele veranderingen die de grondvesten van het modernistische paradigma, waarvan Grotius kan worden beschouwd als een belangrijke pionier, op de proef stellen. De kernvraag van de academische conferentie is in hoeverre het Grotiaanse denken over algemene rechtstheorie en internationaal recht vandaag de dag nog steeds relevant is, en welke aanpassingen de huidige fundamentele veranderingen in onze wereld noodzakelijk maken. In deze context biedt de bespreking van de vele trajecten van receptie, toe-eigening en herinterpretatie van Grotius in verschillende tijden en op verschillende plaatsen een waardevol, aanvullend perspectief.

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be. Omdat wij graag ervoor zorgen dat de Courant piekfijn uitziet, maken we die altijd een paar dagen eerder op. Berichten die op de voorlaatste en laatste dag van de maand toekomen, komen daardoor niet in meer de eerstvolgende courant, maar in de daaropvolgende Courant. Hou daar dus rekening mee als u een mededeling hebt voor de Courant.